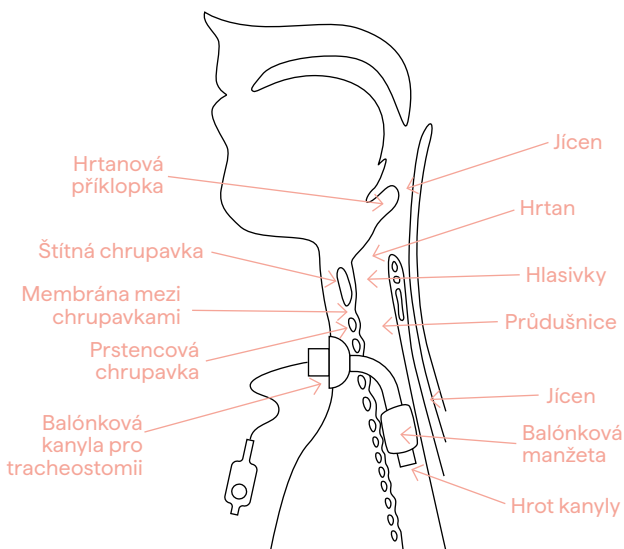

TRACHEOSTOMIE

INFORMACE PRO PACIENTY

CO JE TO TRACHEOSTOMIE

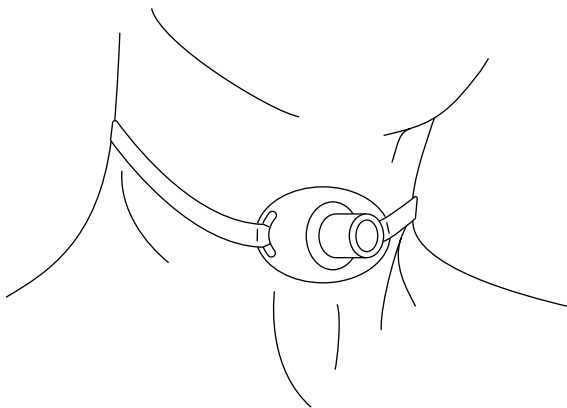
Tracheostomie je chirurgický výkon nebo stav po chirurgickém výkonu, kdy je průdušnice uměle vyústěna na kůži povrchu těla. Cílem je zajistit průchodnost dýchacích cest a umožnit ventilaci, spontánní nebo pomocí přístroje. Tracheostomie může být dočasná nebo trvalá.

Obr. 1: Umístění tracheostomické kanyly s manžetou (balónková)

CO JE TO TRACHEOSTOMICKÁ KANYLA

Tracheostomická kanyla je pomůcka (trubička), která se zavádí do tracheostomie, aby udržela dýchací cesty průchodné. Je vyráběna z plastových materiálů (PVC, silikon, teflon) v různých tvarech, délkách a velikostech. Používají se různé typy kanyl – s manžetou (balónkové), bez manžety (fenestrované, tj. s otvory, které umožňují pacientům mluvit), dvouplášťové. Součástí mohou být i různá příslušenství, např. nástavec ke zvlhčování, ventily, kryty – stomické knoflíky, mluvící chlopně, výměníky tepla a vlhkosti apod.

Obr. 2: Zavedená tracheostomická kanyla (pohled zepředu)

Obr. 3: Tracheostomická kanyla s manžetou (balónková)

JAKÉ POMŮCKY BUDETE POTŘEBOVAT K VÝMĚNĚ KANYLY

- Tracheostomickou kanylu,
- fixační tracheostomickou pásku nebo tkanici,
- pěnovou podložku nebo čtverec mulu pod kanylu,
- krycí čtverec na tracheostomii nebo zvlhčovací nos,
- čisticí roztok,
- lubrikant nebo olej (lze zakoupit v lékárně),
- čisticí kartáček,
- buničitou vatu,
- vatové tyčinky,
- nůžky,
- zrcadlo.

JAK SE PROVÁDÍ VÝMĚNA TRACHEOSTOMICKÉ KANYLY

- Připravte si pomůcky na dosah, umyjte si ruce, můžete použít i dezinfekci na ruce.
- Sedněte si nebo si stoupněte před zrcadlo.
- Proveďte jemný záklon hlavy.
- Přestříhnete tkanici zajišťující kanylu či sejměte fixační krční pásku.
- Zadržte dech a jemně vyjměte kanylu ze stomatu.
- Očistěte a ošetřete stoma.
- Novou kanylu opatřenou zavaděčem a konec potřený olejem nebo lubrikantem při hlubokém nádechu a mírném záklonu hlavy vložte do stomatu pod úhlem 45 stupňů.
- Odstraňte zavaděč a zasuňte vnitřní část kanyly.
- Kanylu uvažte na krku na dva uzly tak, aby těsnila, ale nesmí tlačit (mezi tkaničku a krk by se měl vejít prst) a nesmí se ani hýbat.
- Přiložte přes kanylu vlhkou mulovou zástěrku ke zvlhčení vdechovaného vzduchu nebo dýchací filtr – tzv. zvlhčovací nos.
- Při venkovních teplotách pod bodem mrazu zástěrku nezvlhčujte.
- Použitou kanylu vyčistěte a zajistěte k dalšímu použití (viz následující část brožury).

JAK PEČOVAT O POUŽITOU KANYLU

Je nutné provádět hygienickou péči o kanylu tak, aby se zajistila její průchodnost a zabránilo se přenosu infekce.

Pomůcky potřebné k péči:

- 2x dóza s víkem – 1. pro dezinfekci, 2. pro uložení čisté kanyly,
- připravený dezinfekční roztok Bomix plus nebo jiný dezinfekční prostředek doporučený lékařem (připravený dle návodu výrobce),
- kartáček na vyčištění kanyly,
- pitná voda,
- sterilní mulový materiál.

POSTUP PŘI ČISTĚNÍ KANYLY

- Připravte si dózu s víkem, vhodná je dóza s obsahem 1 l vody – tak, aby bylo možné kanylu zcela ponořit.
- Naplňte ji vodou a dezinfekčním prostředkem s čisticím účinkem – např. Bomixem plus. Množství přidávaného Bomixu plus záleží na síle koncentrace roztoku:
 - pokud je roztok 0,5%, tj. do 1 l vody přidáte 5 ml Bomixu plus, kanylu nechte ponořenou 15 min,
 - pokud je roztok 2%, tj. do 1 l vody přidáte 20 ml Bomixu plus, kanylu nechte ponořenou 5 min,
 - platí, že připravený roztok se musí dostat i do dutých částí kanyly!
- Po uplynutí doby ponoření, vyjměte kanylu z roztoku a očistěte ji, nejlépe pomoci vhodného kartáčku – zejména je důležitá očista vnitřku kanyly.
- Po vyčištění kanyly opláchněte čistou vodou.
- Kanylu osušte sterilním mulovým materiálem, zabalte do druhého mulového čtverce a uložte do čisté dózy s víkem.
- Nyní je kanyla připravena k dalšímu použití.

JAKÉ NEJČASTĚJŠÍ CHYBY MOHOU NASTAT

- Nedostatečná péče o kanylu.
- Nedostatečné zvlhčování dýchacích cest – vede ke zvýšenému riziku vzniku infekce, zasy-

chání sekretu a případnému ucpání tracheostomické kanyly nebo dýchacích cest.

- Nedostatečná fixace kanyly.
- Dislokace kanyly – může vzniknout při nedostatečné fixaci, nešetrné manipulaci nebo při kašli, riziko je vyšší při nedostatečné velikosti a délce kanyly.

JAKÁ JSOU DOPORUČENÍ PRO PACIENTY

- V domácím prostředí upravte mikroklima v prostorách, kde trávíte nejvíce času. Zajistěte dostatečnou vlhkost vdechovaného vzduchu umístěním vlhkých ručníků na radiátory topení, často větrejte, používejte zvlhčovače nebo čističky vzduchu.
- Nepobývejte v prašném prostředí.
- Dodržujte absolutní zákaz kouření!

V případě jakýchkoliv nejasností se bez obav obraťte na ošetřující personál.

V případě komplikací (zhoršené dýchání, zarudnutí, horečka, krvácení) je nutné okamžité vyhledání lékaře, volat 155.

Informační a edukační centrum MOÚ
Autor: Jitka Hedbávná

Masarykův onkologický ústav
Žlutý kopec 7, 656 53 Brno

S3/2026/1

 www.mou.cz
 543 131111

Tyto materiály jsou určeny výhradně pro potřebu MOÚ v Brně a jsou chráněny zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon). Rozmnožování, rozšiřování či jiné užívání těchto materiálů bez písemného souhlasu Masarykova onkologického ústavu je nepřipustné. © 2026